

NYKARLEBY STAD

INSTRUKTION FÖR

HEMUNDERVISNING

januari 2022

Nykarleby stad

Hemundervisning

<https://www.oph.fi/sv/utbildning-och-examina/hemundervisning>

Hemundervisning

Läropliktiga barn och unga ska enligt lagen om grundläggande utbildning delta i grundläggande utbildning som ordnas eller annars förvärva kunskaper som motsvarar den grundläggande utbildningens lärokurs. I stället för att delta i den undervisning som ordnas kan kunskaper motsvarande den grundläggande utbildningens lärokurs inhämtas till exempel genom att studera hemma genom hemundervisning.

Som hemundervisning betraktas även sådan undervisning i grupp som genomförs av en för undervisningen ansvarig aktör som inte har beviljats anordnartillstånd av statsrådet enligt lagen om grundläggande utbildning.

Hemundervisning är inte undervisning som bestäms i lagen om grundläggande utbildning, men den läropliktigas framsteg i studierna ska övervakas i förhållande till de mål och centrala innehåll som definierats för läroämnena som ingår i den grundläggande utbildningens lärokurs och som fastställts i Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen (2014).

Inga myndighetstillstånd eller i praktiken tillstånd av kommunens bildningssektor förutsätts för att en läropliktig ska kunna studera i hemundervisning. Beslutet är vårdnadshavarens. Det räcker med att vårdnadshavaren meddelar den läropliktigas hemkommun att den läropliktiga inhämtar kunskaper som motsvarar den grundläggande utbildningens lärokurs i hemundervisning.

Vårdnadshavaren ansvarar därefter även för att ordna studierna för den läropliktiga och för att den läropliktiga gör framsteg. Om vårdnadshavaren försummar sin skyldighet att se till att den läropliktiga fullgör läroplikten kan hen dömas till böter.

Vårdnadshavaren ansvarar för att ordna studierna och till exempel skaffa läromedel och se till själva studierna. Kommunen är inte förpliktad att ordna undervisning för en läropliktig som studerar i hemundervisning eller förse den läropliktiga med undervisningsmaterial avgiftsfritt.

Vad innefattar den grundläggande utbildningens lärokurs?

En läropliktig som studerar i hemundervisning ska få motsvarande kunskaper som Utbildningsstyrelsen fastställt för den grundläggande utbildningens lärokurs i Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen (2014). Alla de mål för undervisningen och centrala innehåll som ingår i lärokursen i varje läroämne ska studeras.

I den grundläggande utbildningens lärokurs ingår följande gemensamma läroämnen:

- modersmål och litteratur
- det andra inhemska språket
- främmande språk
- omgivningslära
- hälsokunskap
- religion eller livsåskådningskunskap
- historia
- samhällslära
- matematik
- fysik
- kemi
- biologi
- geografi
- gymnastik
- musik
- bildkonst
- slöjd
- huslig ekonomi.

En läropliktig som studerar i hemundervisning behöver inte studera valfria ämnen eller konst- och färdighetsämnen inom ramen för de valfria timmarna konst- och färdighetsämnen. Inte heller elevhandledning behöver ingå i den hemundervisning som på vårdnadshavarens ansvar ska ges den läropliktiga.

Den examinerande läraren bedömer nivån på kunskaperna enligt följande:

Åk 1–2: modersmål och litteratur, matematik och finska

Åk 3–4: modersmål och litteratur, matematik, finska och omgivningslära

Åk 5-6: modersmål och litteratur, matematik, engelska, finska och realia

Åk 7–9: alla ämnen

Eleven/vårdnadshavaren dokumenterar dock inläringen och framstegen i alla ämnen med hjälp av en portfolio som presenteras vid granskningstillfällena.

- Bekanta dig med statsrådets förordning 422/2012 (Finlex)
- Läs mer om grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen i tjänsten eGrunder
- Timfördelningen i grundläggande utbildning för läropliktiga 2018
- Läroplansgrunderna Nykarleby

Hemundervisning i praktiken

Enligt 26 § i lagen om grundläggande utbildning är kommunen skyldig att övervaka framstegen hos en läropliktig som inte deltar i skolundervisning. Lagen innehåller inga bestämmelser om de praktiska arrangemangen för övervakningen, utan om dessa bestäms lokalt.

Då vårdnadshavaren meddelar kommunen om att den läropliktiga deltar i hemundervisning, ska vårdnadshavaren informeras om både de praktiska arrangemangen som gäller övervakningen och om de rättigheter och skyldigheter vårdnadshavaren respektive kommunen har då en läropliktig inhämtar kunskaper som motsvarar den grundläggande utbildningens lärokurs i hemundervisning.

Kommunen är inte skyldig att ordna sådana tjänster eller förmåner åt en läropliktig som studerar i hemundervisning som de elever som är inskrivna i skolan enligt lagen om grundläggande utbildning har rätt till, så som

- undervisning
- stöd för lärande och skolgång
- avgiftsfria läroböcker, läromedel och arbetsredskap
- elevvård
- kostnadsfri skolmat,
- skoltransport.

Flexibilitet i ordnandet av undervisningen enligt författningarna gäller endast de som går i skola. Därför kan en läropliktig som på vårdnadshavarens beslut studerar hemma till exempel inte befrias från studier i något gemensamt läroämne som ingår i den grundläggande utbildningens lärokurs.

Om vårdnadshavaren önskar att den läropliktiga ska delta i särskild examen är deltagandet avgiftsfritt.

Hemkommunens övervakningsskyldighet

Enligt 26 § 3 mom. i lagen om grundläggande utbildning ska kommunen där en läropliktig är bosatt övervaka framstegen i studierna om hen inte deltar i undervisning i skola. Lagstiftningen innehåller inte bestämmelser om praktiska arrangemang kring övervakningen utan det är kommunen som beslutar om dem. Allmän praxis är att kommunen utser en övervakande lärare som har i uppgift att kartlägga och följa upp den läropliktigas framsteg.

I Nykarleby handhas övervakningen av elevens anvisade närskola. Rektor utser övervakande lärare.

Den övervakande läraren ska vara i kontakt med vårdnadshavarna och komma överens med dem om principerna för och de praktiska arrangemangen kring övervakningen om vårdnadshavarens respektive kommunens rättigheter och skyldigheter.

Framstegen hos en läropliktig i hemundervisning övervakas i relation till Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen (2014) och de ändringar som senare gjorts till dem. Vårdnadshavaren och hemkommunen kommer sinsemellan överens om hur framstegen övervakas i praktiken.

För genomförandet av hemundervisningen kan vårdnadshavaren ha en egen plan. I så fall är det önskvärt att sända planen till den övervakande läraren. Om vårdnadshavaren väljer att följa den lokala läroplanen för genomförandet av hemundervisningen, utgör planen ett stöd för övervakningen av framstegen.

Lagstiftningen anger inte hur ofta sådana här granskningstillfällen ska ordnas. Praxisen i Nykarleby är att det ordnas två granskningstillfällen per läsår.

Framstegen kan följas upp till exempel genom samtal, portfolion, skriftliga och muntliga prov och prestationer eller med hjälp av andra tilläggsprestationer som t.ex. filmdokumentation.

Tilläggsprestationer kommer särskilt i fråga när man utreder den läropliktigas framsteg i konst- och färdighetsämnen. Tilläggsprestationerna kan till exempel innebära att den läropliktiga påvisar sina färdigheter genom olika prestationer i samband med granskningen eller med olika slag av dokumentation som beskriver studierna och studieresultaten.

Färdigheterna kan också påvisas i en autentisk miljö utanför hemmet, exempelvis i naturen, ett laboratorium eller på en idrottsplats, så att den övervakande läraren kan utreda och bedöma den läropliktigas framsteg och kunnande inom läroämnets olika delområden.

Efter granskningstillfällena sammanställer den övervakande läraren en skriftlig rapport om den läropliktigas framsteg i studierna som skickas till hemkommunen. Rapporten ska också ges till vårdnadshavaren. Rapporten är inte ett betyg.

Grunder för läroplanen och hemundervisning

Den läropliktigas framsteg i studierna övervakas i förhållande till de mål och centrala innehåll som definierats för läroämnena som ingår i den grundläggande utbildningens lärokurs och som fastställts i Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen (2014).

Om vårdnadshavaren beslutar att utarbeta en egen läroplan för sitt barns studier ska planen bygga på de mål som fastställts i följande grunder för läroplanen för den grundläggande utbildningen:

- Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014
- Ändringar och kompletteringar som berör undervisningen i A1-språket i årskurserna 1–2 i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014 (trädde i kraft 1.1.2020)

Om vårdnadshavaren önskar att den läropliktiga som studerar hemma ska delta i en särskild examen bedöms lärandet och kunnandet hos den läropliktiga i enlighet med följande förändringar som föreskrivits i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen:

- Bedömning av elevens lärande och kunnande i den grundläggande utbildningen (trädde i kraft 1.8.2020)
- Bedömningskriterier för slutbedömningen i den grundläggande utbildningen (trädde i kraft 1.8.2021)

Betyg, särskild examen och skiljebetyg

Betyg

En läropliktig som studerar i hemundervisning ges inga betyg över studierna. Om vårdnadshavaren önskar att barnet ska få betyg, ska hen delta i en särskild examen.

Särskild examen och betyg över studier som avlagts genom särskild examen

Den grundläggande utbildningens lärokurs eller en del av den kan avläggas genom en sådan särskild examen som avses i lagen och förordningen om grundläggande utbildning (Lag om grundläggande utbildning 38 §, Förordning om grundläggande utbildning 23 §). Särskild examen kan ordnas av den som har tillstånd att anordna grundläggande utbildning. En läropliktig som deltar i en särskild examen ska visa att hens kunskaper och färdigheter motsvarar kunskaper och färdigheter i de olika läroämnena enligt den grundläggande utbildningens allmänna lärokurs.

De betyg som ska användas i särskild examen är:

1. Betyg i en ämneslärokurs i den grundläggande utbildningen
2. Betyg över delvis fullgjord lärokurs i den grundläggande utbildningen
3. Betyg över fullgjord lärokurs i alla ämnen i den grundläggande utbildningen

Om en läropliktig i hemundervisning eller en annan person fullgör lärokursen i något läroämne inom den grundläggande utbildningen i en särskild examen, ska ett betyg ges över fullgjord ämneslärokurs i den grundläggande utbildningen. Av betyget ska framgå vilket läroämne och vilken lärokurs som fullgjorts. Prestationerna i flera läroämnena kan antecknas i samma betyg. Om en läropliktig i hemundervisning eller en annan person endast delvis har fullgjort lärokursen i den grundläggande utbildningen, såsom lärokursen i en årskurs, ges ett betyg över delvis fullgjord lärokurs i den grundläggande utbildningen.

Om hela den grundläggande utbildningens lärokurs har fullgjorts i en särskild examen, ska ett betyg ges över fullgjord lärokurs i alla ämnen i den grundläggande utbildningen.

I betygen ska samma allmänna uppgifter antecknas som i avgångsbetyget. För de fullgjorda läroämnena ska läroämnets namn, lärokurs och vitsord antecknas.

En läropliktig i hemundervisning ska fullgöra alla gemensamma läroämnen som ingår i den grundläggande utbildningens lärokurs med godkänt resultat för att få ett betyg över fullgjord lärokurs i den grundläggande utbildningen.

Den särskilda examen ska genomföras åtminstone i de gemensamma läroämnena som enligt Förordningen för den grundläggande utbildningen 11 § är modersmål och litteratur, det andra inhemska språket, främmande språk, omgivningslära, hälsokunskap, religion eller livsåskådning, historia, samhällslära, matematik, fysik, kemi, biologi, geografi, gymnastik, musik, bildkonst, slöjd och huslig ekonomi. Den grundläggande utbildningen kan avläggas i en särskild examen utan att studera valfria timmar konst- och färdighetsämnen och valfria ämnen.

Den övervakande läraren bedömer nivån av den läropliktigas kunskande utgående från de mål för undervisningen årskursvis som definierats i den läroplan som vårdnadshavaren själv gjort upp eller i den lokala läroplanen. Bedömningen i en särskild examen görs i relation till de kunskapskrav som fastställts i Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen (2014) för goda kunskaper eller vitordet åtta (8) vid utgången av årskurs 6 och vid slutbedömningen.

Den 38 § i lagen om grundläggande utbildning ger inte absolut rätt att få genomföra en särskild examen. Utbildningsanordnaren beslutar om ordnandet av särskild examen. Det ska föreligga sakliga skäl för utbildningsanordnaren att inte ordna särskild examen. Vårdnadshavaren kan också vända sig till någon annan utbildningsanordnare. I föreskriften om bedömning av elevens lärande och kunskande i den grundläggande utbildningen (OPH-281-2020) bestäms att utbildningsanordnaren i den lokala läroplanen ska besluta om möjligheterna att avlägga särskild examen och tidpunkten för avläggande av examen.

Skiljebetyg

En läropliktig som övergår från deltagande i undervisning som anordnas av utbildningsanordnaren till hemundervisning ska ges ett skiljebetyg från den skola i vilken hen fått undervisning.

Ett skiljebetyg ska ges utgående från samma principer som ett läsårsbetyg. I skiljebetyget ska ingen bedömning av elevens uppförande antecknas.

I skiljebetyget ska antecknas:

- betygets namn
- utbildningsanordnarens och skolans namn
- skolans undervisningsspråk
- elevens namn och födelseid
- datum då betyget ges
- rektors underskrift
- elevens studieprogram och verbala omdömen eller siffervitsord av i vilken mån eleven uppnått målen

- studiernas omfattning i årsveckotimmar i ifrågavarande årskurs i varje gemensamt läroämne och valfritt ämne
- den lärokurs eller de lärokurser eleven har studerat i följande läroämnen: modersmål och litteratur, det andra inhemska språket och främmande språk
- bedömningsskalan enligt 10 § i förordningen om grundläggande utbildning om siffervitsord används i betyget
- en anteckning om att betyget utfärdats enligt grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen som Utbildningsstyrelsen fastställt 10.2.2020.
- Läs mer om bedömning av elevens lärande och kunnande

Anteckningar i Koski för en läropliktig i hemundervisning

Informationsresursen Koski innehåller riksomfattande studieprestations- och examensuppgifter om den grundläggande utbildningen, gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen. Hemkommunen som ansvarar för att övervaka studierna hos en läropliktig som inhämtar kunskaper som motsvarar den grundläggande utbildningens lärokurs i hemundervisning ska införa uppgifter i Koski om att den läropliktiga inte deltar i undervisning som ordnas enligt lagen om den grundläggande utbildningen.

I informationsresursen Koski finns inte någon särskild punkt för en läropliktig i hemundervisning. Uppgifterna om en läropliktig som studerar i hemundervisning ska i första hand införas i den förteckning av elever i den skola i vilken den övervakande läraren undervisar. I punkten *Tilläggsuppgifter* antecknas Hemundervisning för en läropliktig som inhämtar kunskaper som motsvarar den grundläggande utbildningens lärokurs i hemundervisning. Där ska även antecknas tidpunkten för när hemundervisningen inletts. Om den läropliktiga övergår till skolgång ska tidpunkten för när hemundervisningen avslutats införas i Koski.

Om den läropliktiga inte avlägger särskild examen, införs anteckningen Hemundervisning samt tidpunkten för när studierna i hemundervisning inletts. Fliken *Läsår* raderas för den läropliktiga och avslutningsvis antecknas under *Studierätt* att den läropliktiga avgått, eftersom den läropliktiga inte ges ett betyg som motsvarar ett avgångsbetyg.

I Koski-tjänsten införs inga uppgifter om barn som året innan läroplikten uppkommer deltar i annan verksamhet än en förskoleundervisningsgrupp för att uppnå målen för förskoleundervisningen, till exempel på vårdnadshavarens ansvar. Om ett barn i förskoleundervisning under pågående förskoleår övergår till att inhämta målen för förskoleundervisningen hemma, antecknas under punkten *Studierätt* i Koski-tjänsten att barnet avgått.